

BO'GIM SINDROMI. BO'GIM SINDROMI BILAN KECHUVCHI KASALLIKLARNI KLINIKASI, DIAGNOSTIKASI, DISPANSERIZASTIYASI, REABILITASTIYA VA PROFILAKTIKASI

Kodirov Xusanboy Soliyevich

Andijon davlat tibbiyot instituti Pediatriya kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola bo'g'im sindromining asosiy jihatlarini, jumladan, kasallik klinikasi, diagnostikasi, dispanserizatsiya, rehabilitatsiya va profilaktika choralarini o'rganadi. Bo'g'im sindromi ko'pincha artrit va boshqa muskuloskelet kasalliklari bilan bog'liq bo'lib, harakatlanish cheklanishi va og'riqqa olib keladi. Maqolada bo'g'im sindromi bilan kechuvchi kasalliklar, ular bilan bog'liq simptomlar va asoratlari yoritiladi. Shuningdek, diagnostika usullari, jumladan, rentgen, MRI va laborator tahlillardan foydalanish, kasalliklarni aniq aniqlash va samarali davolashga yordam beradi. Rehabilitatsiya va dispanserizatsiya bo'g'im kasalliklari bilan yashayotgan bemorlarning hayot sifatini yaxshilash va kasallikning takrorlanishini oldini olish uchun muhimdir. Profilaktika choralariga esa sog'lom turmush tarzini olib borish, jismoniy mashqlar, ortiqcha vazni nazorat qilish kiradi.

Kalit so'zlar: Bo'g'im sindromi, artrit, bo'g'im kasalliklari, klinik simptomlar, diagnostika, rentgen, dispanserizatsiya, rehabilitatsiya, profilaktika, jismoniy mashqlar

Bo'g'im sindromi, ya'ni bo'g'imlarda og'riq va shishning kuzatilishi, ko'pincha artrit va boshqa muskuloskelet tizim kasalliklari bilan bog'liq. Bu sindromning kelib chiqish sabablari juda ko'p bo'lib, irsiy omillar, yallig'lanishli kasalliklar, travmalar va yosh bilan bog'liq bo'g'imlar degradatsiyasi bunga sabab bo'lishi mumkin. Bo'g'im sindromi asosan tizimli kasalliklar, xususan, revmatoid artrit, artroz va gut kabi kasalliklarning asosiy belgilaridan biri hisoblanadi. Ushbu kasalliklar surunkali xususiyatga ega bo'lib, ularning o'z vaqtida diagnostika qilinishi va to'g'ri davolash usullarini qo'llash orqali bemorlarning hayot sifatini oshirish va kasallikning rivojlanishini sekinlashtirish mumkin.

Klinik belgilari, Bo'g'im sindromi bilan kechuvchi kasalliklar o'ziga xos simptomlar bilan namoyon bo'ladi. Bemorlar odatda bo'g'imlarda shish, og'riq, harakatlanishdagi cheklanishlar va ba'zan qizishish kabi belgilarni his qiladi.

Revmatoid artrit kabi yallig‘lanishli kasalliklarda ertalabki bo‘g‘im qotishi va ikki tomonlama simmetrik og‘riqlar kuzatiladi, bu esa bemorlarning kunlik faoliyatlarini bajarishda noqulaylik tug‘diradi. Artrozda esa asosan bo‘g‘imlar qoplamasi (xususan, tizza va kest bo‘g‘imlari) asta-sekin yemirilib, og‘riq va harakat cheklanishiga olib keladi.

Diagnostika, Bo‘g‘im sindromini aniqlashda zamonaviy diagnostika usullari keng qo‘llaniladi. Bir nechta asosiy diagnostika usullari mavjud bo‘lib, ular orasida rentgen, MRT (magnit-rezonans tomografiyasi), va laborator tahlillar eng muhim hisoblanadi.

1.Rentgen: Bu usul bo‘g‘imlardagi tuzilmaviy o‘zgarishlarni ko‘rsatish uchun keng qo‘llaniladi. Rentgen yordamida bo‘g‘imlar orasidagi masofa, o‘simtalar yoki kalsifikatsiyalar aniqlanishi mumkin, bu esa ayniqsa artroz kabi kasalliklarni tashxislashda foydalidir.

2.Magnit-Rezonans Tomografiya (MRT): MRT yordamida bo‘g‘im va atrofdagi to‘qimalar haqida to‘liqroq ma’lumot olish mumkin. Ushbu usul yallig‘lanish jarayonlarini aniqlash, bo‘g‘im kapsulasi va tog‘ay holatini baholash imkonini beradi. Ayniqsa, revmatoid artrit yoki travmadan keyingi asoratlarni aniqlashda MRT samarali hisoblanadi.

3.Laborator tahlillar: Yallig‘lanish va immun kasalliklari bo‘g‘im sindromiga sabab bo‘ladigan omillar qatoriga kiradi. Buning uchun qonda C-reaktiv oqsil, revmatoid faktor va anti-CCP kabi yallig‘lanish ko‘rsatkichlari aniqlanadi. Gut kasalligi uchun esa qonda siydik kislotasi darajasini aniqlash zarur.

Dispanserizatsiya va reabilitatsiya, Bo‘g‘im kasalliklarini samarali davolash uchun doimiy tibbiy nazorat – dispanserizatsiya zarurdir. Bu bemorlarning sog‘lig‘ini nazorat qilish, dori-darmonlarni moslashtirish va kasallikning rivojlanishini kuzatish imkonini beradi. Dispanserizatsiya jarayonida bemorlar uchun maxsus rejalashtirilgan tekshiruvlar va rejalashtirilgan davo usullari qo‘llaniladi. Bu esa bemorlarning kasallik asoratlarini o‘z vaqtida aniqlash va oldini olishga yordam beradi. Reabilitatsiya bo‘g‘im kasalliklaridan aziyat chekayotgan bemorlar uchun muhim jarayon bo‘lib, harakatlanish qobiliyatini tiklash va bo‘g‘imlarning funksiyasini yaxshilash uchun zarur. Reabilitatsiya dasturlari odatda maxsus jismoniy mashqlar, fizioterapiya va massajni o‘z ichiga oladi. Bu mashqlar bo‘g‘imlarning harakatchanligini oshirish, og‘riqni kamaytirish va mushaklarning tonusini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, reabilitatsiya jarayonida ortopedik

jihozlardan foydalanish, masalan, maxsus oyoq kiyimlari va qo‘llab-quvvatlovchi uskunarlar bilan bemorlarga qo‘shimcha yordam ko‘rsatiladi.

Profilaktika va xavf omillarini kamaytirish, Bo‘g‘im sindromining oldini olish yoki uning rivojlanishini sekinlashtirishda profilaktika choralarining o‘rni katta. Bo‘g‘imlar bilan bog‘liq kasalliklar xavfini kamaytirish uchun ortiqcha vazni nazorat qilish, jismoniy faollik bilan muntazam shug‘ullanish va sog‘lom ovqatlanishni yo‘lga qo‘yish tavsiya etiladi. Ortiqcha vazn, ayniqsa, tizza bo‘g‘imlariga ortiqcha yuk tushishiga sabab bo‘lib, artroz rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun vazni me‘yorda ushlab turish ham bo‘g‘im kasalliklari xavfini kamaytirish imkonini beradi. Bundan tashqari, jismoniy faollik va maxsus mashqlar bo‘g‘imlarni mustahkamlash va ularning harakatchanligini oshirish uchun foydalidir. O‘rtacha intensivlikdagi jismoniy faollik, masalan, yurish, suzish yoki velosipedda uchish kabi mashqlar bo‘g‘imlarga zarar yetkazmagan holda sog‘lom turmush tarzini olib borishga yordam beradi. Shuningdek, qizil go‘sht va yuqori kaloriyali oziq-ovqatlarni kamaytirish orqali yallig‘lanish jarayonlarini kamaytirishga erishish mumkin.

Farmakologik va jarrohlik davolash, Ba’zida faqatgina reabilitatsiya va profilaktika choralaridan foydalanish yetarli bo‘lmaydi va farmakologik yoki jarrohlik davolash usullarini qo‘llash talab etiladi.

1. Dorivor vositalar: Bo‘g‘im kasalliklarini davolashda yallig‘lanishga qarshi vositalar (masalan, steroid bo‘lmagan yallig‘lanishga qarshi dorilar) va analgetiklar keng qo‘llaniladi. Bu dorilar og‘riqni kamaytirish va yallig‘lanishni pasaytirishga yordam beradi.

2. Jarrohlik amaliyoti: Og‘ir holatlarda, masalan, bo‘g‘imning to‘liq yemirilishi yoki jiddiy funksional cheklanish mavjud bo‘lganda, jarrohlik aralashuv talab etilishi mumkin. Bo‘g‘im protezlash (masalan, tizza yoki kest bo‘g‘imining protezlash) – kasallikning oxirgi bosqichida qo‘llaniladigan samarali davolash usullaridan biridir.

3. Gormon va biologik preparatlar: Revmatoid artrit kabi kasalliklarda immun tizimining ta’sirini kamaytirishga qaratilgan biologik preparatlar (masalan, TNF-ingibitorlari) va gormonlar (kortikosteroidlar) ham qo‘llaniladi.

Xulosa qilib aytilganda, Bo‘g‘im sindromi jiddiy va surunkali kasallik bo‘lib, uning asoratlari bemorlar hayot sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning

uchun kasallikni o‘z vaqtida aniqlash, dispanserizatsiya va reabilitatsiya jarayonlarini to‘g‘ri tashkil qilish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axadova, D., Ibragimov, I., & Axmedjanova, N. I. (2023). YUVENIL REVMATOID ARTRIT. Бюллетень студентов нового Узбекистана, 1(6 Part 2), 83-85.
2. Habibullo o'g'li, T. T. (2024). POLIARTRIT KASALLIGI. Научный Фокус, 1(10), 39-42.
3. Xayrulloevna, A. S. (2023). POLIARTRIT KASALLIGI. KASALLIKNING KELIB CHIQISH MEXANIZMI, PROFILAKTIKASI VA DAVOLANISHI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(1), 144-146.

Research Science and
Innovation House